Dosarul nr. 2-13901/25
2-25091046-12-2-26062025-1

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

28 noiembrie 2025 **mun. Chişinău**

Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecător – Olga Boțan
grefier – Cristina Delinschi

cu participarea reprezentatului reclamantului și a reprezentantului pârâtului,

a examinat în şedinţa de judecată publică pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tipa Aurel împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral, a cheltuielilor de judecată,

a constatat :

Argumentele participanților la proces:

La 25 iunie 2025 a fost înregistrată cererea de chemare în judecată depusă de Tipa Aurel împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral, a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 12.10.2013, ora 05:00, reclamantul Tipa Aureliu, în localul de agrement „Cerry Caffe”, a fost agresat fizic de către două personae de gen masculin, fiindu-i provocată (conform raportului de expertiză medico-legală nr. 660/D traumă cranio-cerebrală închisă manifestată prin comoție cerebrală, echimoză cu edem al țesuturilor moi a regiunii fronto-temporale dreapta, echimoze în regiunile temporală și temporo-parientală pe stânga, echimoză la nivelul pavilionului auricular stâng, echimoză cu excoriație periorbitală dreapta, excoriații în regiunea lombară. Neuropatie posttraumatică severă cu afectarea retrobulbară a nervului optic ce a condiționat pierderea vederii la ochiul drept. Leziunile au fost calificate ca fiind grave.

Menționează reclamantul că, prin ordonanța din 10.01.2014, de către Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a fost dispusă începerea urmăririi penale potrivit indicilor infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal al RM (cauza nr. 2014018004).

Ulterior, prin ordonanța din 09.04.2014, de către Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a fost dispusă începerea urmăririi penale potrivit indicilor infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM (cauza nr. 2014018057). Cauzele menționate supra au fost conexate într-o singură procedură.

Relatează că prin ordonanța din 18.01.2014, reclamantul Tipa Aureliu, a fost recunoscut în calitate de parte vătămată.

Indică că cauza nr. 2014018004, cu rechizitoriu, la data de 16.04.2015, a fost trimisă în judecată (Judecătoria Centru, mun. Chișinău) în privința inculpaților Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, ambii fiind învinuiți de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM. Cauzei fiindu-i atribuit nr. 1-244/2015.

Relevă că cauza nr. 1-244/2015, a fost examinată în instanța de fond (Judecătoria Centru, mun. Chișinău) în perioada 16.04.2015 - 14.07.2017.

Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău nr. 1-244/2015, din 14.07.2017, Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2) lit. d) Codul penal al RM și, în baza acestor norme, au fost aplicate pedepsele după cum urmează: în baza art. 287 alin. (2) lit. b) CP ambilor inculpați a câte doi ani închisoare. În baza art. 151 alin. (2) lit. d) CP - zece ani închisoare. Cu aplicarea prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal al RM, le-au fost stabilite fiecăruia dintre ei pedepse cu închisoare în mărime de 11 ani închisoare, cu executarea pedepselor în penitenciare de tip semiînchis, cu arestarea acestora imediat din sala de judecată. Sentința în cauză a fost contestată cu apel în Curtea de Apel Chișinău.

Indică reclamantul că cauza nr. 1a-1141/2017, a fost examinată în instanța de apel (Curtea de Apel Chișinău) în perioada 16.08.2017 - 12.01.2018.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău la-1141/2017 din 12.01.2018 (publicată integral la 01.03.2018), s-a decis admiterea apelurilor apărătorilor în interesul inculpaților Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, împotriva sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău nr. 1-244/2015 din 14.07.2017, fiind casată parțial această sentință în partea condamnării acestora în baza art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal, și în partea aplicării pedepsei definitive și pronunțată o nouă hotărâre conform modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal și pedepsiți cu închisoarea pe un termen de 1 an și 6 luni fiecare; a menținut dispozițiile privind condamnarea pe art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal al RM, conform prevederilor art. 84 CP prin cumul s-a fixat pedeapsa 3 ani 6 luni pentru fiecare inculpat. Conform art. 90 CP s-a suspendat pe un termen de 3 ani executarea pedepsei cu închisoarea, cu obligarea condamnaților să nu-și schimbe domiciliul/reședința fără aprobarea organelor competente. Acțiunea civilă în partea prejudiciului moral s-a admis parțial, fiind dispusă încasarea de la fiecare inculpat a câte 50000 lei. În partea prejudiciului material acțiunea civilă s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă. Acțiunea civilă în partea cheltuielilor judiciare s-a admis, fiind dispusă încasarea a sumei de 12000 lei de la inculpați în mod solidar. În rest s-a menținut sentința instanței de fond.

Reclamantul indică că decizia Curții de Apel Chișinău din 12.01.2018, a fost contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție.

Cauza nr. 1ra-1339/2018, a fost examinată în instanța de recurs (Curtea Supremă de Justiție) în perioada 04.06.2018 - 13.11.2018.

Indică că prin decizia Curții Supreme de Justiție nr. 1Ira-1339/2018 din 13.11.2018 (publicată integral la 11.12.2018), au fost admise recursurile procurorului, avocatului părții vătămate și inculpatului Cociorva Andrei Vladimir, fiind casată total decizia Curții de Apel Chișinău din 12.01.2018, în privința lui Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Notează că cauza nr. 1a-2385/2018, a fost rejudecată în instanța de apel (Curtea de Apel Chișinău) în perioada 14.12.2018 - 10.06.2019.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-2385/2018 din 10.06.2019 (publicată integral la 10.07.2019), au fost admis apelurile apărătorilor în interesul inculpărilor Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, împotriva sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău nr. 1-244/2015 din 14.07.2017, fiind casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre conform modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează: Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 157 Cod penal al RM, cu liberarea acestora de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

Relevă reclamantul că decizia Curții de Apel Chișinău din 10.06.2019, a fost contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție.

Astfel, cauza nr. 1ra-134/2020, a fost examinată în instanța de recurs (Curtea Supremă de Justiție) în perioada 26.07.2019 - 28.05.2020.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-134/2020, din 28.05.2020 (publicată integral la 25.06.2020), au fost admise recursurile procurorului, părții vătămate și inculpaților Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, fiind casată total decizia Curții de Apel Chișinău din 10.06.2019, în privința lui Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea apelului cauzei i-a fost atribuit nr. 1a-1475/2020 (nr. 1-17224421-02-1a-07082020), la data de 07.08.2020, prin intermediul PIGD, fiind distribuită în mod aleatoriu Judecătorului raportor Cojocari Elena. Cauza se afla in instanța de apel pentru rejudecare începând din 07.08.2020 până la data depunerii acțiunii.

Indică reclamantul că, din motive nejustificate rejudecarea cauzei se tergiversează, ședințele se amână din diverse motive - amânări neîntemeiate ale apărătorilor inculpaților, care sunt abuzive, iar instanța nu reacționează potrivit legii la aceste abuzuri etc., schimbarea frecventă a completului de judecată, și sunt fixate peste un termen neîntemeiat de mare.

Reclamantul indică despre depunerea la data de 24.01.2022, a cererii de accelerare care prin încheierea din 27.01.2022, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Menționează reclamantul că până la data depunerii prezentei acțiuni cauza penală (nr. 1a-1475/2020), se află repetat la rejudecare nefiind pronunțata o soluție pe , ședințele se amână permanent din diverse motiv neîntemeiate, care duc la examinarea într-un termen nerezonabil a dosarului.

Indică reclamantul despre faptul că ședința din 27.10.2020 nu a avut loc din cauza că avocatul inculpatului Cociorva Andrei Vladimir, a solicitat acordarea unui termen suplimentar pentru a lua cunoștință cu materialele dosarului și a pregăti apel suplimentar. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 19.01.2021 — peste 3 luni.

Ulterior, ședința din 19.01.2021, nu a avut loc din cauza că avocatul inculpatului Dubceac Dumitru Petru, a solicitat acordarea unui termen suplimentar pentru a asigura prezența unui martor pentru audiere suplimentară. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 01.04.2021 - peste 2,5 luni.

Notează că ședința din 01.04.2021, nu a avut loc din cauza activității Curții de Apel Chișinău în regim special până la ridicarea stării de urgență instituite din cauza COVID-19, dispusă de către Președintele Curții de Apel Chișinău prin Dispoziția nr. 12 din 15.03.2021. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 30.09.2021 - peste 6 luni.

Ulterior, ședința din 30.09.2021 nu a avut loc din cauza că avocatul reclamantului, al părții vătămate, a solicitat amânarea examinării cauzei pentru o altă dată, fiind în imposibilitate să se prezinte în proces. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 18.11.2021 — peste 1,5 luni.

Susține reclamantul că ședința din 18.11.2021 a fost una lucrativă, totodată fiind dispusă amânarea examinării cauzei din considerentul că avocatul inculpatului Dubceac Dumitru Petru a solicitat acordarea unui termen suplimentar pentru a asigura prezența unui martor pentru audiere suplimentară. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 07.04.2022 — peste 4,5 luni.

Mai indică că ședința din 07.04.2022 nu a avut loc din cauza că apărătorul inculpatului Cociorva Andrei Vladimir a depus cerere de amânare a ședinței, neîntemeiat, iar inculpatul Dubceac Dumitru Petru nu s-a prezentat neîntemeiat în proces. Totodată, reclamantul, partea vătămată, pentru a nu admite tergiversarea examinării cauzei, a depus cerere de examinare a cauzei în lipsa sa. Examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 20.05.2022 - peste 1,5 luni.

Menționează că ședința din 20.05.2022 a fost una lucrativă, totodată fiind dispusă de către instanță întrerupere în examinarea cauzei din considerentul că timpul rezervat pentru examinare a expirat, iar instanța avea fixate și alte ședințe de judecată. Un nou termen de examinare a fost fixat tocmai la 16.09.2022 - peste 4 luni.

Ședința de judecată din data de 16.09.2022 (cauza nr. 1a-1475/2020), nu a avut loc din cauza că avocatul inculpatului Dubceac Dumitru Petru, a solicitat amânarea examinării cauzei pentru o altă dată. Examinarea cauzei a fost întreruptă, fiind stabilite următoarele ședințe pentru data de 25.11.2022 - peste 2 luni și, respectiv, pentru data de 09.12.2022.

Mai indică că ședința din 25.11.2022 nu a avut loc din cauza că inculpatul Dubceac Dumitru Petru nu s-a prezentat neîntemeiat în proces. Totodată, partea vătămată, pentru a nu admite tergiversarea examinării cauzei, anterior avea depusă cerere de examinare a cauzei în lipsa sa, iar avocatul reclamantului a fost în imposibilitate de a se prezenta în proces, însă acest fapt nu împiedica examinarea cauzei. Temeiul amânării examinării cauzei retinut de către instanța de apel - lipsa inculpatului Dubceac Dumitru Petru. Examinarea cauzei a fost întreruptă, fiind stabilită următoarea ședință pentru data de 09.12.2022.

Notează că, ședința din 09.12.2022 nu a avut loc din cauza că apărătorul inculpatului Cociorva Andrei Vladimir a depus cerere de amânare a ședinței de judecată, iar inculpatul Dubceac Dumitru Petru a depus cerere de amânare din motive de sănătate. Apărătorul inculpatului Cociorva Andrei Vladimir a fost amendat pentru neprezentare nejustificat în proces, fiindu-i stabilită amendă în mărime de 20 unități convenționale. Examinarea cauzei a fost întreruptă până la 06.02.2023 - peste 2 luni.

Mai indică că ședința din 06.02.2023, nu a avut loc din cauza că apărătorul inculpatului Dubceac Dumitru Petru, a solicitat amânarea examinării cauzei pentru o altă data din motive de sănătate, fără oferirea unor probe în acest sens. Examinarea cauzei a fost, fiind stabilită următoarea ședință pentru data de 17.03.2023.

Ședința din 17.03.2023 nu a avut loc din cauza că Judecătorul raportor Cojocari Elena, din cadrul Curții de Apel Chișinău, a participat la Adunarea Generală a Judecătorilor. Următoarea ședință de judecată a fost stabilită tocmai la data de 05.10.2023 - peste 7 luni.

Relatează reclamantul că ședința din 05.10.2023, nu a avut loc din cauza că unul dintre Judecători, Judecătorul Gafton Alexandru, din cadrul Curții de Apel Chișinău, a fost implicat în examinarea altor cauze, în ordine de recurs, în colegiul specializat, fiind în imposibilitate să participe la examinarea cauzei. Următoarea ședință a fost stabilită pentru data de 21.03.2024 - peste 4,5 luni.

Ședința de judecată din data de 21.03.2024 (cauza nr. la- 1475/2020), nu a avut loc din cauza că Judecătorul raportor Cojocari Elena, din cadrul Curții de Apel Chișinău, s-a aflat în concediu medical. Data următoarei ședințe de judecată nu a fost stabilită.

Reclamantul explică că la data de 08.05.2024 prin încheierea Președintelui-interimar al Curții de Apel Chișinău s-a dispus redistribuirea cauzei nr. la-1475/2020 unui alt judecător, dat fiind faptul că, prin Hotărârea CSM nr. 156/14 din 06.04.2024, s-a acceptat cererea de demisie a Judecătorului Cojocari Elena din funcția de Judecător al Curții de Apel Chișinău din data de 07.04.2024 iar prin intermediul PIGD cauza a fost redistribuită în mod aleatoriu Judecătorului raportor Oxana Robu. După redistribuire, data următoarei ședințe de judecată a fost stabilită pentru 21.05.2025 (peste 12 luni).

Menționează reclamantul că, reieșind din cronologia evenimentelor, după dispunerea de către Curtea Supremă de Justiție prin decizia nr. 1ra-134/2020 din 28.05.2020, a rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, pe parcursul anilor 2020 - 2025, au fost stabilite 14 ședințe de judecată, dintre care doar două ședințe au fost lucrative, deși s-a solicitat amânarea și acestor ședințe pentru probe suplimentare, una nu a avut loc din cauza stării de urgență generată de COVID-19, trei nu au avut loc din cauza instanței de judecată, iar restul opt nu au avut loc în exclusivitate din cauza inculpaților și avocaților acestora, care tergiversează examinarea cauzei în vederea intervenirii prescripției, în situația în care doar în unul din cazuri instanța a dispus amendarea avocatului.

Indică că, nu există o soluție definitivă a instanței de apel pe marginea cauzei, și aceasta în situația în care reclamantul Tipa Aureliu, a fost victima unor fapte infracționale din partea inculpaților Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, care, prin acțiunile sale infracționale, i-au cauzat daune sănătății, ce a dus la pierderea vederii, situații pentru care ultimii nu au purtat până în prezent careva răspundere, iar prejudiciul care i-a fost cauzat reclamantului de către aceștia nu a fost stabilit definitiv și nici reparat.

Concomitent, pentru a dovedi temeinicia acțiunii sale, face trimitere reclamantul la prevederile alin. 44 al Hotărârii CEDO din 15.01.2008, la cererea nr. 13012/02, Cravcenco vs. Moldova — din care reiese că: „Curtea reiterează că, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (a se vedea, printre multe altele, Frydlender vs. France [GC], nr. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VI1)".

De asemenea, ține a fi menționat faptul potrivit căruia, conform alin. 50 al aceleiași Hotărâri — Curtea nu consideră că această cauză a fost dificilă din punct de vedere factologic sau juridic. De fapt, după hotărârea irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din august 1998, cauza s-a axat pe executarea acestei hotărâri judecătorești, care nu necesita o muncă juridică sau factologică vastă asupra cauzei. Existența unui număr mare de hotărâri judecătorești, la care s-a referit Guvernul în calitate de factor care complica cauza, a fost rezultatul modului de examinare a cauzei de către instanțele judecătorești, și nu al complexității inerente a Cauzei în sine. Curtea reiterează că, „chiar dacă nu este în măsură să analizeze calitatea jurisprudenței instanțelor judecătorești naționale, ea consideră că, deoarece remiterea cauzelor spre reexaminare este de obicei dispusă ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare, repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri dezvăluie o deficiență serioasă în sistemul judiciar" (a se vedea Wierciszewska vs. Poland, nr. 41431/98, § 46, 25 noiembrie 2003, și Pavlyulynets vs. Ukraine, nr. 70767/01, § 51, 6 septembrie 2005).

Indică reclamantul că, reieșind din jurisprudența Curții Europeane a Drepturilor Omului, prevederile Legii nr. 87 din 21.04.2011, încălcarea termenului rezonabil este necesar de a fi stabilit prin următoarele criterii.

Complexitatea cauzei: în acest aspect instanța urmează să rețină, că cauza este de o complexitate medie din punct de vedere factologic sau juridic, prezintă unele complexități procedurale, deoarece pe dosar participă reclamantul - Tipa Aureliu, acuzatorul de stat, inculpării și apărătorii acestora. Din materialele cauzei rezultă că, pe dosar, după examinarea fondului cauzei și până în prezent (adică în instanțele de apel și recurs de fiecare dată), nu au fost efectuate acțiuni procesuale complexe cum ar fi numirea expertizelor, audierea peroanelor etc.

Comportamentul părților și a instanței de judecată: la acest compartiment instanța urmează să constate că tergiversarea s-a datorat în special comportamentului inculpaților și a avocaților acestora dar și al acuzatorului de stat, amânarea nejustificată a examinării cauzei, admiterea de către instanțele de apel și recurs a unor cereri de amânare nejustificate, ne întreprinderea de către instanțele de apel și recurs a acțiunilor legale de disciplinarea inculpaților și avocaților acestora, amânarea de către instanțele de apel și recurs pe termene exagerat de mari a examinării cauzei. Reieșind din considerentul că cauza nu a ajuns a fi examinată de instanța de apel cu adoptarea unei soluții definitive și irevocabile în mai mult de 12 ani, în lumina prezentei cauze nu poate fi vorba despre careva comportament întemeiat/justificat al instanței de judecată.

Cu privire la importanța cauzei pentru reclamant, notează că aceasta urmează a fi apreciată ca una primordială, întrucât este vorba de dreptul său de parte vătămată în cadrul unui dosar penal, unde reclamantul a avut calitatea de victimă al unei infracțiuni prin care i-au fost cauzate daune grave sănătății, soldate cu pierderea vederii. La fel, instanța de judecată urmează să țină seama de faptul că, marea majoritate a pretențiilor înaintate și argumentelor pe care acestea se bazează, țin de examinarea acțiunii, tergiversarea căreia se pretinde.

Totodată, conform alin. 87 al Hotărârii CEDO din data de 07.04.2009, la cererea nr. 4834/06, Străisteanu și alții vs. Moldova este indicat faptul conform căruia, Curtea reiterează că expresiile „ legal” și „ în concordantă cu procedura prescrisă de lege” din art. 5 § 1 din Convenție se referă, în mod esențial, la dreptul intern și statuează obligația de a se conforma normelor materiale și procedurale ale acestuia. Este prioritar pentru autoritățile naționale, în special pentru instanțele de judecată, de a interpreta și aplica dreptul intern. Totuși, dacă în temeiul art. 5 § 1 din Convenție omisiunea de a se conforma cu normele dreptului național determină o încălcare a Convenției, Curtea va putea și urmează să-și exercite o anumită competență de supraveghere pentru a determina dacă această normă de drept a fost respectată (a se vedea Ocalan vs. Turcia [GC], cererea nr. 46221/99, § 84, CEDO 2005-IV).

Reclamantul reține și faptul că, în dispoziția Președintelui-interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 70 din 14.07.2011 cu privire la uniformizarea practicii judiciare a colegiilor, sistematizarea și implementarea în jurisprudența Curții a hotărârilor CtEDO, este indicat: „Prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19.06.2000 privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, s-a statuat că din prevederile Constituției RM (art. 4 alin. (2)) precum și din hotărârea Curții Constituționale nr. 55 din 14.10.1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția RM, rezultă că CEDO constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și, respectiv, urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a RM cu deosebirea că Convenția are prioritate față de restul legilor interne care îi contravin. Plenul a menționat că sarcina primordială cu privire la aplicarea Convenției revine instanțelor naționale, și nu Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, în cazul judecării cauzelor,

instanțele de judecată urmează să verifice dacă legea sau actul, care urmează a fi aplicat și care reglementează drepturi și libertăți garantate de Convenție, sunt compatibile cu prevederile acesteia, iar în caz de incompatibilitate, instanța va aplica direct prevederile Convenției, menționând acest fapt în hotărârea sa. În cauza Vermeire vs. Belgia, Curtea Europeană a statuat cu valoare de principiu că hotărârile sale sunt obligatorii nu numai cu privire la situația reclamantului într-o speță dată, în care ea a constatat o încălcare a unui drept garantat de Convenție, ⏐ ci și prin raportare la cauzele ce au generat o asemenea încălcare.

Astfel, hotărârea instanței europene produce efecte juridice directe în ordinea juridică a statelor, în sensul că autoritățile sale, inclusiv instanțele judecătorești, trebuie să înlăture aplicarea acelor norme naționale ce sunt incompatibile cu prevederile I Convenției.

Prin dispoziția art. 32 din Convenție, hotărârilor CEDO li se recunoaște o „autoritate de lucru interpretat", care produce efecte erga omnes, instanțele naționale având obligația de a aplica dispozițiile Convenției și interpretările date de Curte noțiunilor acesteia, mai ales că, după cum a menționat și Plenul Curții Supreme de i Justiție, primul judecător al Convenției este judecătorul național, și nu cel European.

Cu trimitere la prevederile art. 2 alin. (4), (6), (7), art. 3 alin. (1), (2), art. 4 alin. (1)-(5), art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, reclamantul indică că în cauza respectivă examinarea cauzei pe parcursul a peste 12 ani, duce inevitabil la încălcarea art. 6 par. 1 CEDO: „... dreptul la judecarea într-un termen rezonabil a cauzei sale".

Menționează că în legătură cu încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei nominalizate, solicită încasarea în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 1000000,00 (un milion, 00) lei, cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, din bugetul de stat prin intermediul pârâtului - Ministerului Finanțelor al RM. Respectiv, consideră că, prin prisma celor menționate, instanța urmează să admită ca întemeiată cerința privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei penale.

Referitor la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea gravă a termenului rezonabil la examinarea cauzei de către instanță, dar și cuantumul acestuia, indică reclamantul că instanța de judecată urmează să țină cont și de: Hotărârea CtEDO din data de 07.04.2009, la cererea nr. 4834/06, Străistenu vs. Moldova; Decizia CtEDO din data de 06.07.2010, la cererea nr. 18928/08, Străisteanu vs. Moldova; Decizia CtEDO din data de 12.10.2010, la cererea nr. 40699/08, Străisteanu vs. Moldova; cauza Ciorap vs. Moldova (nr. 2) (cererea nr. 7481/06) Hotărârea din 20.07.2010; Hotărârea CtEDO din 21.06.2011, Ipate vs. Moldova (cererea nr. 23750/07); Hotărârile CtEDO din 05.07.2011, Haritonov vs. Moldova (cererea nr. 15868/07) și Dan vs. Moldova (cererea nr. 8999/07); Raportul Comitetului Europei pentru Prevenirea Torturii și tratamentului inuman și degradant cu referire la vizitele în Republica Moldova din anii 1998, 2001, 2004 și 2007; Raportul Raportorului Special în tortură și alt tratament crud, inuman și degradant (Consiliul Drepturilor Omului a Națiunilor Unite, documentul A/HKC/10/44/Add.3, 12.02.2009).

Solicită :

1. Constatarea încălcării dreptului reclamantului Tipa Aurel, la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care deține calitatea procesuală de parte vătămată.

2. Repararea prejudiciului moral cauzat reclamantului Tipa Aurel, prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care deține calitatea procesuală de

parte vătămată, cu încasarea în beneficiul lui Tipa Aureliu, din contul pârâtului - Ministerul Justiției al RM, a sumei de 1000000,00 (un milion, 00) lei.

3. Încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului s-a prezentat, a susținut acțiunea depusă și a solicitat admiterea acesteia.

Reclamantul fiind înștiințat legal despre data, locul și ora examinării cauzei nu s-a prezentat, însă interesele acestuia, au fost reprezentante de avocatul ales, astfel, instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa acestuia.

În ședința de judecată reprezentantul pârâtului, s-a prezentat, nu a recunoscut acțiunea depusă și a solicitat respingerea acesteia, ca neîntemeiată.

Aprecierea instanței:

Audiind reprezentanții părților, examinând probele administrate pentru dovedirea celor invocate şi raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează spețа, instanța de judecată consideră necesar de a admite parțial acțiunea depusă de Tipa Aurel, reieșind din următoarele considerente.

Potrivit art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) şi (3) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii. Instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant. Totodată, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum şi argumentarea preferinţei unor probe faţă de altele.

Din interpretarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pronunţarea de către instanţele judecătoreşti a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanţiile dreptului fundamental la un proces echitabil şi acesta presupune obligaţiunea instanţei judecătoreşti de a se expune în hotărâre asupra tuturor cerinţelor acţiunii, precum şi argumentelor invocate de către părţi întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs Spania, Hotărâre din 21 ianuarie 1999, § 26).

În temeiul art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Totodată, prevederile art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă stabilesc că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Potrivit prevederilor art. 121 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar conform prevederilor art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Analizând circumstanțele faptice ale cauzei şi actele anexate la materialele dosarului, instanța de judecată reține următoarele.

La data de 12.10.2013, reclamantul Tipa Aureliu aflându-se într-un local de agrement, a fost agresat fizic de către două persoane de gen masculin, fiindu-i provocată (conform raportului de expertiză medico-legală nr. 660/D) traumă cranio-cerebrală închisă manifestată prin comoție cerebrală, echimoză cu edem al țesuturilor moi a regiunii fronto-temporale dreapta, echimoze în regiunile temporală și temporo-parientală pe stânga, echimoză la nivelul pavilionului auricular stâng, echimoză cu excoriație periorbitală dreapta, excoriații în regiunea lombară. Neuropatie posttraumatică severă cu afectarea retrobulbară a nervului optic ce a condiționat pierderea vederii la ochiul drept. Leziunile au fost calificate ca fiind grave.

Prin ordonanța din 10.01.2014, de către Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a fost dispusă începerea urmăririi penale potrivit indicilor infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal al RM (cauza nr. 2014018004).

Prin ordonanța din 09.04.2014, de către Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a fost dispusă începerea urmăririi penale potrivit indicilor infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM (cauza nr. 2014018057).

Ulterior, cauzele menționate supra au fost conexate într-o singură procedură.

Prin ordonanța din 18.01.2014, reclamantul Tipa Aureliu, a fost recunoscut în calitate de parte vătămată.

După cum s-a stabilit, cauza nr. 2014018004, cu rechizitoriu, la data de 16.04.2015, a fost trimisă în judecată (Judecătoria Centru, mun. Chișinău) în privința inculpaților Cociorva Andrei Vladimir și Dubceac Dumitru Petru, ambii fiind învinuiți de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal al RM.

Cauzei fiindu-i atribuit nr. 1-244/2015.

Cu privire la cursul cauzei penale, în perioada aflării pe rolul instanțelor judecătorești naționale, conform raportului întocmit de Curtea de Apel Chișinău se reţin următoarele.

La prima ședință din 17.04.2015, potrivit încheierii, dosarul nr. 1-244/15 privind învinuirea lui Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru în baza art. 28 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2) lit. d) Cod penal a fost primit în procedură și numit spre examinare pentru data de 20.05.2015, cu citarea părților.

La ședința din 20.05.2015 s-au prezentat procurorul Nicu Șendrea, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, avocatul Moloman A., în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. Nu s-a prezentat avocatul Ursachi A., apărător al unuia dintre inculpați. La cererea inculpatului privind asigurarea dreptului la apărare, instanța a dispus amânarea cauzei și fixarea ședinței pentru data de 22.06.2015.

La ședința din 26.06.2015 s-au prezentat procurorul Nicu Șendrea, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, avocații Moloman A. și Ursachi A., în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. La cererea procurorului privind acordarea unui termen pentru a lua cunoștință de cererile avocaților referitoare la numirea unei expertize, instanța a dispus fixarea examinării cauzei pentru data de 06.07.2015. Întrucât procurorul nu era disponibil pentru datele de 02.07.2015 și 06.07.2015, ședința a fost stabilită pentru 09.07.2015.

La ședința din 09.07.2015 s-au prezentat procurorul Nicu Șendrea, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, avocații Moloman A. și Ursachi A., în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, următoarea ședință a fost fixată pentru 10.07.2015.

La ședința din 10.07.2015 s-au prezentat procurorul Nicu Șendrea, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, avocații Moloman A. și Ursachi A., în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. A fost pronunțată încheierea privind respingerea cererilor înaintate de avocat referitoare la dispunerea efectuării unei expertize, iar ședința a fost fixată pentru data de 09.10.2015.

La ședința din 09.10.2015 s-au prezentat procurorul Gololobov Lidia, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, avocații Moloman A. și Ursachi A., în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. Instanța a dispus întreruperea ședinței pentru data de 12.11.2015, cu obligarea procurorului de a asigura prezența martorilor conform listei probelor.

La ședința din 12.11.2015 s-au prezentat procurorul Gololobov Lidia, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, precum și avocații Moloman A. și Ursachi A., în bază de mandat. Partea vătămată Tipa Aurel nu s-a prezentat, depunând o cerere de examinare a cauzei în lipsă. În cadrul ședinței au fost audiați doi martori. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru data de 16.12.2015, cu obligarea procurorului de a asigura prezența celorlalți martori conform listei probelor.

La ședința din 16.12.2015 s-au prezentat procurorul, inculpatul Dubceac Dumitru, avocatul părții vătămate Dodica R. și avocatul inculpatului Babară M., în bază de mandat. Nu s-au prezentat inculpatul Cociorvă Andrei și avocatul Moloman A., acesta din urmă depunând o cerere de amânare motivată de participarea sa într-o altă ședință la Curtea de Apel Chișinău. Instanța a dispus întreruperea ședinței pentru data de 18.02.2016, atenționând participanții că examinarea cauzei este tergiversată din motive imputabile acestora.

La ședința din 18.02.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru, precum și avocații Moloman A., Babară M. și Dodica R., în bază de mandat. Partea vătămată Tipa Aurel nu s-a prezentat, depunând o cerere de examinare în lipsă. Au fost audiați doi martori. Întrucât procurorul nu a asigurat prezența tuturor martorilor și ținând cont de absența părții vătămate, instanța a dispus întreruperea ședinței pentru data de 31.03.2016, cu obligarea procurorului de a asigura prezența celorlalți martori conform listei probelor, iar apărătorului – prezența părții vătămate.

La ședința din 31.03.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații acestora și partea vătămată. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru datele de 23.05.2016 și 24.05.2016, cu obligarea de a asigura prezența martorului Varzari A.

La ședința din 23.05.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat partea vătămată și avocatul acesteia, fiind depusă o cerere de amânare motivată de faptul că avocatul era antrenat într-o altă ședință la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. Instanța a admis cererea și a dispus amânarea ședinței de judecată pentru 24.05.2016, cu atenționarea participanților la proces că din motivul lor se tergiversează examinarea cauzei.

La ședința din 24.05.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora, în bază de mandat. Partea vătămată Tipa Aurel nu s-a prezentat, depunând o cerere de examinare a cauzei în lipsă. A fost audiat un martor. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru data de 28.06.2016, cu obligarea procurorului de a asigura prezența celorlalți martori conform listei probelor.

La ședința din 28.06.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații acestora, în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. A fost audiat un martor. Întrucât a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru data de 27.09.2016, informând participanții la proces despre faptul că judecătorul se va afla în concediu de odihnă.

La ședința din 27.09.2016 s-au prezentat inculpații, avocații și partea vătămată. Nu s-a prezentat procurorul Nicu Șendrea. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa procurorului, instanța a dispus întreruperea pentru data de 31.10.2016.

La ședința din 31.10.2016 s-au prezentat inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat procurorul Nicu Șendrea și partea vătămată Tipa Aurel. Având în vedere imposibilitatea examinării cauzei în lipsa participanților menționați, instanța a dispus întreruperea pentru data de 06.12.2016.

La ședința din 06.12.2016 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații acestora, în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. Au fost cercetate probele din dosar. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru datele de 01.02.2017 și 07.02.2017.

La ședința din 01.02.2017 s-au prezentat inculpații, avocații și partea vătămată Tipa Aurel. Nu s-a prezentat procurorul Nicu Șendrea. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa procurorului, instanța a dispus întreruperea pentru data de 07.02.2017.

La ședința din 07.02.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații acestora, în bază de mandat, precum și partea vătămată Tipa Aurel. A fost audiat un martor al apărării. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru data de 28.03.2017.

La ședința din 28.03.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat partea vătămată Tipa Aurel și avocatul inculpatului Dubceac Dumitru, Babară M. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa participanților absenți, instanța a dispus întreruperea pentru data de 12.04.2017.

La ședința din 12.04.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-a prezentat partea vătămată Tipa Aurel. Au fost audiați inculpații. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, instanța a dispus întreruperea pentru data de 12.05.2017.

La ședința din 12.05.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-a prezentat partea vătămată Tipa Aurel. Instanța a dispus finalizarea cercetării judecătorești și trecerea la susținerile verbale. Deoarece a expirat timpul alocat ședinței, a fost dispusă întreruperea pentru data de 09.06.2017.

La ședința din 09.06.2017 s-au prezentat inculpații, avocatul inculpatului Dubceac și partea vătămată Tipa A. Nu s-au prezentat procurorul, avocatul părții vătămate și avocatul inculpatului Cociorva A. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa procurorului și a apărătorilor, precum și ținând cont de desfășurarea Adunării Generale a Avocaților, instanța a dispus întreruperea ședinței și amânarea acesteia pentru data de 20.06.2017.

La ședința din 20.06.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat partea vătămată Tipa A. și avocatul părții vătămate. Având în vedere că judecătorul era antrenat într-o altă ședință de judecată, în alt complet, instanța a dispus întreruperea ședinței și amânarea pentru data de 13.07.2017.

La ședința din 13.07.2017 s-au prezentat procurorul, inculpatul Dubceac D. și avocații inculpaților. Nu s-au prezentat inculpatul Cociorva A., partea vătămată Tipa A. și avocatul părții vătămate. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa părților absente, instanța a dispus întreruperea ședinței pentru data de 14.07.2017.

La ședința din 14.07.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat partea vătămată Tipa A. și avocatul părții vătămate. Instanța a acordat ultimul cuvânt inculpaților, după care s-a retras în camera de deliberare, iar sentința a fost adoptată și pronunțată în aceeași zi.

La data de 26.07.2017, avocatul Alexandru Moloman, în interesele inculpatului Cociorva Alexandru, **a declarat apel** împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 14.07.2017.

La data de 27.07.2017, avocatul Alexandru Moloman, în interesele inculpatului Dubceac Dumitru, **a declarat apel** împotriva aceleiași sentințe.

La data de 31.07.2017, avocatul Marian Babară, în interesele inculpatului Dubceac Dumitru, **a declarat apel** împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 14.07.2017.

La data de 27.07.2017, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a expediat dosarul la Curtea de Apel Chișinău.

La data de 16.08.2017, conform fișei de repartizare, dosarul penal nr. 02-la-18549-16082017 a fost repartizat aleatoriu judecătorului Sergiu Furdui din cadrul Curții de Apel Chișinău.

Fiind pe rolul instanței în cadrul Curții de Apel Chișinău, au avut loc următoarele ședințe de judecată, cu efectuarea acțiunilor procesuale, după cum urmează.

La data de 22.01.2019, prin încheiere instanța a primit dosarul cu nr. 1a-1141/17 în procedură, stabilind data ședinței pentru 14.11.2017, cu citarea părților.

La data de 22.09.2017, avocatul Dorel Țurcan și inculpații Cociorva A. și Dubceac D. au depus cerere de urgentare a examinării cauzei penale nr. la-1141/17.

La data de 25.09.2017, prin încheiere, s-a dispus examinarea cererii de urgentare de către judecătorul Morozan Ghenadie.

La data de 25.09.2017, prin încheiere, cererea de urgentare a examinării cauzei penale a fost respinsă.

La ședința din 14.11.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-au prezentat partea vătămată Tipa A. și avocatul părții vătămate. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa părților absente, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 19.12.2017.

La ședința din 19.12.2017 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații acestora și partea vătămată Tipa A. La cererea avocaților de audiere a 2 martori pe dosar și a lua cunoștință cu cererile de apel a instanța a dispus amânarea ședinței pentru 12.01.2018.

La ședința din 12.01.2018 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Cauza a fost examinată, fiind pronunțat dispozitivul deciziei, iar pronunțarea deciziei motivate a fost stabilită pentru data de 13.02.2018.

La ședința din 13.02.2018 s-a prezentat procurorul. Nu s-au prezentat inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Pronunțarea deciziei motivate a fost amânată pentru data de 01.03.2018.

La ședința din 01.03.2018 nu s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată. Decizia motivată a fost pronunțată.

La data de 30.03.2018, nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 13.02.2018, procurorul Sîli R. și avocatul Dodica R., în interesele părții vătămate Tipa A., au declarat recurs.

În cadrul Curții Supreme de Justiție, au avut loc următoarele acțiuni procesuale vizând dosarul penal menționat.

La data de 04.06.2018, conform fișei de repartizare, dosarul nr. 01-lra-4800-04062018 (nr. lra 1320/18) a fost repartizat în mod automat judecătorului Ion Guzun din cadrul Curții Supreme de Justiție, ședința fiind stabilită pentru data de 11.07.2018.

La data de 11.07.2018, Colegiul penal a emis o încheiere prin care a dispus amânarea examinării recursurilor ordinare pentru data de 01.08.2018.

La data de 10.08.2018, Colegiul penal a emis o încheiere de trimitere a recursurilor ordinare spre judecare în Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, pentru data de 30.10.2018.

La data de 30.10.2018, Colegiul penal lărgit a emis o încheiere de amânare a examinării recursurilor ordinare pentru data de 13.11.2018.

La data de 13.11.2018, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a pronunțat dispozitivul deciziei, publicarea integrală a acesteia fiind stabilită pentru data de 11.12.2018.

La data de 11.12.2018 a avut loc publicarea deciziei integrale.

Fiind remisă cauza la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, au avut loc următoarele acțiuni procesuale.

La data de 14.12.2018, conform fișei de repartizare, dosarul nr. 02-la-25801-14122018 (grad de complexitate 14,70) a fost repartizat în mod automat judecătorului Alexandru Spoială din cadrul Curții de Apel Chișinău, fiind stabilit spre examinare pentru data de 20.02.2019, cu citarea părților.

La ședința din 20.02.2019 s-au prezentat procurorul, inculpații, partea vătămată Tipa A. și avocatul părții vătămate. Nu s-a prezentat avocatul inculpaților, Burlacu Silviu, care a depus cerere de amânare. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa apărătorului absent, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 27.03.2019.

La ședința din 27.03.2019 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocatul inculpaților Burlacu Silviu și partea vătămată Tipa A. Nu s-a prezentat avocatul părții vătămate, care a depus cerere de amânare. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa apărătorului absent, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 24.04.2019.

La ședința din 24.04.2019 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Ședința a avut loc, însă, întrucât a expirat timpul preconizat pentru examinarea cauzei, instanța a dispus întreruperea acesteia pentru data de 31.05.2019.

La ședința din 31.05.2019 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Ședința a avut loc, însă, din cauza expirării timpului alocat, instanța a dispus întreruperea acesteia pentru data de 10.06.2019.

La ședința din 10.06.2019 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocatul inculpaților Burlacu Silviu și partea vătămată Tipa A. Nu s-a prezentat avocatul părții vătămate. Colegiul a examinat cauza, a pronunțat dispozitivul deciziei, iar pronunțarea deciziei redactate integral a fost stabilită pentru data de 10.07.2019.

La ședința din 10.07.2019 s-au prezentat procurorul și partea vătămată Tipa A. Nu s-au prezentat inculpații, avocatul inculpaților Burlacu Silviu și avocatul părții vătămate. Colegiul penal a pronunțat decizia integrală.

La data de 11.07.2019, nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 10.07.2019, procurorul Sîli R., partea vătămată Tipa A. și inculpații au declarat recurs.

Examinarea cauzei în cadrul Curții Supreme de Justiție a parcurs următoarele etape.

La data de 26.07.2019, conform fișei de repartizare, dosarul nr. 1-1722442-01-lra-26072019 (nr. lra-134/20) a fost repartizat în mod automat judecătorului Nadejda Toma din cadrul Curții Supreme de Justiție, ședința fiind stabilită pentru data de 22.01.2020.

La data de 22.01.2020, Colegiul penal a emis o încheiere de trimitere a recursurilor ordinare spre judecare în Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, pentru data de 10.03.2020.

La data de 10.03.2020, Colegiul penal lărgit a emis o încheiere de amânare a examinării recursurilor ordinare pentru data de 14.04.2020.

La data de 14.04.2020, în legătură cu instituirea stării de urgență în Republica Moldova, Colegiul penal a dispus amânarea examinării recursurilor ordinare pentru data de 28.05.2020.

La data de 28.05.2020, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a pronunțat dispozitivul deciziei, publicarea integrală fiind stabilită pentru data de 25.06.2020.

La data de 22.06.2020, conform unei note informative, judecătorul-raportor se afla în concediu medical, motiv pentru care pronunțarea deciziei motivate a fost amânată pentru data de 30.06.2020.

La data de 30.06.2020 a fost pronunțată decizia motivată, fiind remisă cauza la rejudecare în ordine de apel.

În cadrul Curții de Apel Chișinău, dosarul penal a parcurs următoarele etape.

La data de 07.08.2020, conform fișei de repartizare, dosarul nr. 1-17224421-02-1a-07082020 (grad de complexitate 15,53) a fost repartizat în mod automat judecătorului Elena Cojocari din cadrul Curții de Apel Chișinău, fiind stabilit spre examinare pentru data de 27.10.2020, cu citarea părților.

La ședința din 27.10.2020 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. La cererea avocatului Matușenco Ion, în interesele inculpatului Cociorvă A., pentru a lua cunoștință de materialele cauzei penale, Colegiul penal a dispus întreruperea ședinței pentru data de 19.01.2021.

La ședința din 19.01.2021 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. La cererea avocatului Doroftei în interesele inculpatului Dubceac D. pentru a asigura martori ai apărării pentru a fi audiați, Colegiul penal a dispus întreruperea ședinței pentru 01.04.2021.

La data de 01.04.2021, în temeiul Dispoziției nr. 12 a Curții de Apel Chișinău din 15.03.2021, a fost instituit un regim special de examinare a anumitor categorii de dosare, pentru perioada 15 martie – 01 aprilie 2021. Întrucât dosarul în cauză nu se încadra în categoriile vizate, examinarea acestuia a fost amânată pentru data de 30.09.2021.

La ședința din 30.09.2021 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Nu s-a prezentat avocatul părții vătămate, Dodica R. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa avocatului părții vătămate, precum și pentru asigurarea prezenței unui martor al apărării, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 18.11.2021.

La ședința din 18.11.2021 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Ședința a avut loc, însă, pentru a asigura prezența martorului apărării Cotorobai, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 07.04.2022.

La data de 24.01.2022, partea vătămată Tipa A. a depus cerere de accelerare a examinării cauzei penale.

La aceeași dată, conform fișei de repartizare, cererea de accelerare a examinării dosarului nr. 1-17224421-02-1a-07082020 a fost repartizată judecătorului Gheorghe Morozan.

Prin încheierea din 27.01.2022, cererea de accelerare depusă de partea vătămată Tipa A. a fost respinsă ca neîntemeiată.

La ședința din 07.04.2022 s-au prezentat procurorul, inculpatul Dubceac, avocatul acestuia și avocatul părții vătămate, Dodica R. Nu s-au prezentat inculpatul Cociorva A. și avocatul său, Axentiev A., care a depus cerere de amânare, precum și partea vătămată Tipa A., care a depus cerere de examinare a cauzei în lipsa sa. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa inculpatului Cociorva A. și a avocatului său, instanța a dispus amânarea ședinței pentru

data de 20.05.2022, cu avertizarea că, în cazul unei noi solicitări de amânare, va putea fi desemnat un avocat garantat de stat.

La ședința din 20.05.2022 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocații și partea vătămată Tipa A. Au fost audiați participanții la proces. Întrucât a expirat timpul alocat ședinței, Colegiul penal a dispus amânarea examinării pentru data de 16.09.2022.

La ședința din 16.09.2022 s-au prezentat procurorul, inculpații Cociorva A. și Dubceac, avocatul Axentiev A. și avocatul părții vătămate, Dodica R. Nu s-a prezentat avocatul inculpatului Dubceac, Dorofte R., care a depus cerere de amânare din motive de sănătate. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa acestuia, instanța a dispus amânarea ședințelor pentru datele de 25.11.2022 și 09.12.2022.

La ședința din 25.11.2022 s-au prezentat procurorul, inculpatul Cociorva A. și avocații inculpaților. Nu s-au prezentat inculpatul Dubceac D., partea vătămată Tipa A. și avocatul acesteia. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa părților absente, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 09.12.2022.

La ședința din 09.12.2022 s-au prezentat procurorul, inculpatul Cociorva A., avocatul inculpatului Dubceac D., partea vătămată Tipa A. și avocatul acesteia. Nu s-au prezentat inculpatul Dubceac D., care a depus cerere de amânare din motive de sănătate, și avocatul inculpatului Cociorva A., Axentiev A., care a anunțat telefonic că este antrenat într-o altă ședință de judecată. Având în vedere neprezentarea nejustificată a apărătorului legal citat, Colegiul penal a aplicat avocatului Axentiev A. o amendă în mărime de 20 unități convenționale în beneficiul statului. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa părților absente, instanța a dispus amânarea ședinței pentru datele de 06.02.2023 și 17.03.2023.

La ședința din 06.02.2023 s-au prezentat procurorul, inculpații, avocatul inculpatului Cociorva A., avocatul părții vătămate și partea vătămată Tipa A. Nu s-a prezentat avocatul inculpatului Dubceac D., Dorofte R., care a depus cerere de amânare din motive de sănătate. Considerând imposibilă continuarea ședinței în lipsa apărătorului, precum și ținând cont de faptul că dosarul se află pe rol din anul 2020, instanța a dispus asigurarea unui avocat garantat de stat pentru apărarea intereselor inculpatului Dubceac D. Totodată, cauza a fost amânată pentru data de 17.03.2023.

La data de 17.03.2023, conform certificatului anexat la dosar, ședința nu a avut loc, întrucât judecătorii Curții de Apel Chișinău au participat la Adunarea Generală a Judecătorilor, motiv pentru care cauza a fost amânată pentru data de 05.10.2023.

La ședința din 05.10.2023 s-au prezentat procurorul, inculpații și avocații acestora. Nu s-a prezentat partea vătămată Tipa A. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa unui membru al completului de judecată, judecătorul Gafton Alexandru, antrenat în examinarea unor cauze în ordine de recurs într-un colegiu specializat, Colegiul penal a dispus amânarea ședinței pentru data de 21.03.2024.

La data de 21.03.2024, conform certificatului din dosar, ședința nu a avut loc, întrucât judecătorul Cojocari Elena se afla în concediu medical.

Prin încheierea din 08.05.2024, președintele interimar al Curții de Apel Chișinău a dispus redistribuirea cauzelor aflate în procedura judecătorului Cojocari Elena prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), în legătură cu demisia judecătorului.

La data de 19.07.2024, conform fișei de repartizare, dosarul nr. 1-17224421-02-1a-07082020 a fost repartizat în mod automat, aleatoriu judecătorului Oxana Robu, examinarea cauzei fiind stabilită pentru data de 21.03.2025.

La data de 21.03.2025, ședința nu a avut loc, întrucât judecătorul-raportor se afla în concediu medical, următoarea ședință fiind stabilită pentru data de 21.05.2025.

La ședința din 21.05.2025 s-au prezentat procurorul, inculpații și partea vătămată Tipa A. Nu s-au prezentat avocatul inculpatului Cociorva A. și avocatul inculpatului Dubceac D., aceștia depunând cereri de amânare a ședinței. Considerând imposibilă examinarea cauzei în lipsa apărătorilor, instanța a dispus amânarea ședinței pentru data de 14.09.2025.

Reclamantul Tipa Aurel s-a adresat cu prezenta acţiune, solicitând, constatarea încălcării dreptului reclamantului Tipa Aurel, la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care deține calitatea procesuală de parte vătămată, repararea prejudiciului moral cauzat reclamantului Tipa Aurel, prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care deține calitatea procesuală de parte vătămată, cu încasarea în beneficiul lui Tipa Aureliu, din contul pârâtului - Ministerul Justiției al RM, a sumei de 1000000,00 (un milion, 00) lei, precum și încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată, în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, precum şi repararea prejudiciului moral.

În contextul pretențiilor deduse judecării, instanța de judecată reține că conform prevederilor art. 1 al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti. Aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Conform art. 2 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă.

Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului articolul 6 §1 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale prevede că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa.

La rândul său, articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 garantează examinarea cauzei într-un termen rezonabil și nu într-un termen stabilit de lege. Respectiv, instanța de judecată prin prisma criteriilor stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează să stabilească dacă dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil a fost încălcat sau nu, or încălcarea termenelor prevăzute de lege atrage după sine alte efecte juridice.

Instanța de judecată menționează faptul că, termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente şi al părţilor, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței precum şi exercitarea căilor de atac.

A se menționa că, potrivit art.4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Potrivit art. 4 alin. (2) și (3) din aceiași Lege, instanţa de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărîrii judecătoreşti prezintă Ministerului Justiţiei un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris şi va conţine: numele şi prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorităţii implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorităţii responsabile de executarea hotărîrii judecătoreşti; date despre acţiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare şi motivarea acestora; date despre acţiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

La caz, invocând încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale în care reclamantul are statut de parte vătămată, făcând uz de remediul intern reglementat de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acţiunea formulată împotriva Ministerului Justiției, reclamantul Tipa Aurel a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea din contul bugetului de stat în beneficiu reclamantului Tipa Aurel cu titlu de prejudiciu moral suma de 1 000 000 000 lei, precum și compensarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Sintetizând asupra revendicărilor formulate de reclamantul Tipa Aurel, instanța de judecată conchide că, solicitările reclamantului sunt parțial întemeiate și urmează a fi admise parțial din următoarele considerente.

Analizând actele speței, în special datele reflectate în raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei penale nr. 1a-1475/20 în privința inculpaților Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru (f.d. 30-38), instanța de judecată stabilește că reclamantul Tipa Aurel pentru perioada 20 mai 2015 (data primei ședințe de judecată) – 25 iunie 2025 (data adresării cu prezenta acțiune în instanță), figurează în calitate de parte vătămată în cadrul cauzei penale nr. 1a-1475/20 (nr. de dosar actual).

Astfel, pe parcursul a 10 ani figurează în calitate de parte vătămată în cadrul dosarului penal, de învinuire a lui Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru în baza art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2), lit. d) Cod penal.

Prin urmare, instanța conchide cu privire la temeinicia cerinței reclamantului și constată încălcarea dreptului lui Tipa Aurel la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, or, termenul de examinare de mai mult de 10 ani, nu poate fi considerat rezonabil.

Conform raportului prezentat (f.d.30-38), cauza penală menționată se află în stadiul de examinare, fiind pe rolul Curții de Apel Chișinău, următoare ședință fiind numită pentru 24 septembrie 2025, o soluție finală în cadrul dosarului nu a fost pronunțată.

Odată identificată perioada de referinţă, aprecierea rezonabilităţii timpului procedurilor se face potrivit următoarelor criterii - miza pentru reclamant; comportamentul părţilor în proces şi complexitatea cauzei.

Complexitatea cauzei se apreciază după caz şi individual, ţinându-se cont de substanţa acuzaţiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părţi în proces, ori elemente de extraneitate, existenţa altor proceduri paralele, etc.

Comportamentul părţilor include aprecierea comportamentului reclamantului şi autorităţilor. Se va aprecia buna/rea-credința a tuturor părţilor implicate în proces, inclusiv existenţa unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea şedinţelor, planificarea unei ordini a şedinţelor cu pauze îndelungate; etc.

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanţa sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Spre deosebire de procedurile civile, în procedurile penale miza pentru reclamant va creşte din momentul în care acesta are un interes direct în finalitatea procedurilor penale și pedepsirea legală a persoanelor care i-au vătămat sănătatea, precum și obținerea posibilității de a solicita încasarea prejudiciului pentru dauna adusă sănătății.

Instanța notează că, în general, miza pentru reclamant în procedurile penale practic nu se pune în discuţie niciodată, din momentul în care reclamantul este victima unei infracțiuni, respectiv importanţa soluţionării prompte a chestiunii pentru el este prezumată.

În același timp, sub aspectul criteriului comportamentul părţilor prin lipsa părții acuzării, chiar şi motivată prin implicarea în alte procese, va fi privit mereu cu rezerve şi nu va constitui o scuză dacă această lipsă a fost una excesivă.

Reține instanța că, evaluarea chestiunii cu privire la complexitatea cazului, de obicei, se estimează în raport cu caracterul şi gravitatea acuzaţiilor, capetelor de acuzaţii, valoarea şi calitatea probatorului acumulat şi necesar de a fi acumulat, existenţa sau lipsa unor expertize complexe, existenţa complicilor şi co-acuzaţilor, etc.

În speţă, în ceea ce priveşte complexitatea cauzei, instanţa de judecată consideră că, cauza penală de învinuire a lui Cociorvă Andrei și Dubceac Dumitru în baza art. 287 alin. (2) lit. b) și art. 151 alin. (2), lit. d) Cod penal, are un anumit grad de complexitate, având în vedere capetele de învinuire şi materialul probator.

Cu privire la conduita părţilor şi autorităţilor naţionale, reieşind din raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea şi judecarea cauzei penale, se constată că reclamantului nu îi poate fi imputată tergiversarea examinării cauzei.

Mai mult, scurgerea unui termen de 10 ani de la data intentării dosarului penal, precum și faptul că la moment nu este nici o sentință/decizie irevocabilă a instanței de judecată în privința acuzației aduse, este cu siguranță un termen excesiv de mare și care nu poate fi considerat rezonabil.

Cât priveşte miza pentru reclamant, instanţa reţine că aceasta este una deosebit de importantă şi depăşeşte cadrul unui interes abstract privind finalizarea unei proceduri judiciare.

Din materialele cauzei rezultă că reclamantul Tipa Aurel a suferit în urma comiterii infracţiunii consecinţe grave asupra integrităţii sale fizice, inclusiv o vătămare permanentă a sănătăţii şi pierderea vederii, circumstanţe care, prin natura lor, generează un impact profund şi ireversibil asupra vieţii personale, familiale şi profesionale a acestuia.

În asemenea situaţii, miza procesului penal pentru partea vătămată nu se limitează la simpla constatare a vinovăţiei inculpaţilor, ci vizează restabilirea unui echilibru juridic şi moral

prin tragerea la răspundere a persoanelor vinovate şi prin crearea premiselor pentru repararea integrală a prejudiciului suferit.

Or, lipsa unei hotărâri definitive într-un termen rezonabil menţine reclamantul într-o stare prelungită de incertitudine juridică, împiedicându-l să beneficieze efectiv de mecanismele legale de reparare a prejudiciului material şi moral.

Totodată, durata excesivă a procedurilor afectează nu doar dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil, ci şi dreptul reclamantului la securitate juridică şi la un remediu efectiv.

În contextul în care vătămările suferite sunt de natură permanentă, iar consecinţele acestora se reflectă continuu asupra calităţii vieţii reclamantului, soluţionarea cu celeritate a cauzei penale capătă o importanţă sporită.

Cerinţa generală conform căreia urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile este şi un drept fundamental al omului şi, totodată, o condiţie pentru ca un proces să fie considerat echitabil.

Orice tergiversare suplimentară amplifică suferinţa morală, frustrarea şi sentimentul de insecuritate al victimei, precum şi imposibilitatea valorificării drepturilor sale patrimoniale în raport cu persoanele responsabile.

Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă şi reală, dar nu iluzorie și teoretică, se consideră că imposibilitatea concretă sau condiţionată de drept şi de fapt, de sesizare a unei instanţe de către persoana interesată, constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiţie.

Nici o persoană a cărei realizare sau limitare a drepturilor depinde de desfăşurarea unui proces penal nu trebuie să fie nevoită să aştepte un termen nejustificat de mare până când decizia finală va fi pronunţată. Pentru fiecare persoană termenul rezonabil începe a curge din momentul în care un proces penal îi afectează sau îi poate afecta în vreun fel drepturile şi interesele şi până când a fost pronunţată o hotărâre definitivă.

Prin urmare, instanţa apreciază că miza pentru reclamant este una majoră, iar interesul său legitim de a obţine o hotărâre definitivă într-un termen rezonabil este evident şi justificat, ceea ce consolidează concluzia privind încălcarea dreptului acestuia la judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

Dreptul la un proces echitabil, care include şi accesul liber la justiţie, este unul din drepturile cu cea mai largă aplicare şi cea mai mare jurisprudenţă dezvoltată de CEDO.

În situații similare, CtEDO menționează că chiar dacă nu este în măsură să analizeze calitatea jurisprudenței instanțelor judecătorești naționale, ea consideră că deoarece remiterea cauzelor spre reexaminare este de obicei dispusă ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare, repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri dezvăluie o deficiență serioasă în sistemul judiciar (a se vedea Wierciszewska v. Poland, nr.41431/98, § 46, 25 noiembrie 2003, și Pavlyulynets v. Ukraine, nr.70767/01, § 51, 6 septembrie 2005).

Drept urmare, în circumstanţele expuse, având în vedere perioada examinării cauzei penale de aproximativ 10 ani, de atitudinea părţilor la judecare cauzei, complexitatea cauzei penale, precum şi miza (interesul) pentru reclamant, instanța de judecată constată faptul încălcării dreptului reclamantului Tipa Aurel, la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care are statut de parte vătămată.

Conform art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării

faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti, instanţa de judecată decide asupra acordării unei satisfacţii echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum şi a costurilor şi a cheltuielilor de judecată.

Prin urmare, constatând că reclamantului i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare, ca urmare a duratei excesive a procedurii de examinare a cauzei, instanța consideră justificat și dreptul acestuia la repararea prejudiciului moral cauzat.

Referitor la argumentul pârâtului privind pretinsa netemeinicie a acţiunii pe motiv că reclamantul nu ar avea vocaţia de a invoca încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, instanţa îl apreciază ca fiind nefondat.

În acest sens, instanţa reţine că, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti, „orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei […] poate adresa în instanţa de judecată o cerere privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat".

Textul legal nu limitează sfera subiecţilor îndreptăţiţi să formuleze o asemenea acţiune exclusiv la inculpat sau la alte categorii procesuale determinate.

Dimpotrivă, legiuitorul a utilizat o formulare extensivă – „orice persoană fizică sau juridică" – ceea ce denotă intenţia de a asigura un remediu efectiv tuturor participanţilor la proces ale căror drepturi pot fi afectate prin durata excesivă a procedurilor.

Or, în speţă, reclamantul Tipa Aurel deţine calitatea procesuală de parte vătămată în cadrul cauzei penale, fiind persoana care a suferit direct consecinţele infracţiunii şi care are un interes legitim în soluţionarea cauzei într-un termen rezonabil.

Calitatea sa procesuală îi conferă drepturi procedurale proprii şi un interes direct în finalitatea procesului penal, inclusiv sub aspectul tragerii la răspundere a persoanelor vinovate şi al valorificării dreptului la repararea prejudiciului.

A interpreta Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 în sensul că doar inculpatul ar putea invoca încălcarea termenului rezonabil ar echivala cu o restrângere nejustificată a domeniului de aplicare al legii şi cu lipsirea părţii vătămate de un remediu intern efectiv, contrar scopului declarat al actului normativ, prevăzut la art. 1, precum şi exigenţelor art. 6 §1 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

Prin urmare, instanţa respinge argumentul pârâtului privind netemeinicia acţiunii sub acest aspect, reţinând că reclamantul, în calitate de parte vătămată într-o cauză penală aflată pe rol de o perioadă îndelungată, este un subiect de drept pe deplin îndreptăţit să invoce şi să solicite constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, precum şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Referitor la argumentul pârâtului potrivit căruia reclamantul nu ar putea solicita constatarea tergiversării cauzei penale sub aspect civil, pe motiv că nu a fost recunoscut ca parte civilă în cadrul procesului penal, instanța îl consideră nefondat și îl respinge.

Instanța reține că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nu condiționează exercitarea dreptului de a formula o acțiune de constatare a încălcării termenului rezonabil de calitatea de parte civilă în cadrul procesului penal.

În speță, reclamantul Tipa Aurel deține calitatea de parte vătămată în cadrul procesului penal, fiind persoana care a suferit efectele directe ale infracțiunii. Această calitate îi conferă un interes legitim în constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, indiferent dacă a fost sau nu recunoscut ca parte civilă pentru alte efecte civile.

Prin urmare, lipsa calității de parte civilă în cadrul procesului penal nu împiedică reclamantul să invoce dreptul său la judecarea în termen rezonabil, să solicite constatarea încălcării acestui drept și repararea prejudiciului moral cauzat, întrucât Legea nr. 87 conferă tuturor persoanelor fizice victime ale procedurilor excesiv de prelungite un drept autonom de acțiune.

Astfel, instanța respinge argumentul pârâtului și confirmă dreptul reclamantului de a solicita repararea prejudiciului cauzat de tergiversarea examinării cauzei penale.

Cu privire la cerința reclamantului de încasare a prejudiciului moral, instanța menționează următoarele.

Instanţa de judecată reţine că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echităţii, care exprimă că indemnizaţia trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire.

Conform jurisprudenţei CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În speță, instanța de judecată consideră că suma de 50 000 lei în calitate de despăgubire a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, ar constitui o satisfacției echitabilă a despăgubirilor şi ar atinge scopul şi finalitatea prevăzută de lege.

Instanța notează că, deși reclamantul a solicitat suma de 1 000 000 lei, aceasta este excesivă în raport cu circumstanțele cauzei, or, la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale şi echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite şi suma acordată.

La stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța a ținut cont de faptul că, aprecierea prejudiciului moral se face în raport cu criteriile ce au determinat stabilirea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei, adică comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata procedurii judiciare, precum şi obligatoriu principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană.

Prin prisma celor enunţate şi ţinând cont de criteriul echităţii, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raţionale şi echitabile, adică trebuie stabilite în aşa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă şi nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat, fiind menţinut echilibrul între daunele efectiv pricinuite de persoana vinovată şi suma acordată, instanţa consideră că suma de 50 000 de lei, va constitui o satisfacție echitabilă pentru reclamant în circumstanțele cauzei.

În partea ce ține de argumentele părții pârâte, Ministerul Justiției al Republicii Moldova precum că reclamantului nu i-a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei în termen rezonabil, instanța de judecată le apreciază critic, or, din Raportul motivat rezultă că a avut loc încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Referitor la pretențiile privind recuperarea cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31.07.2023, taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ, precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac.

În conformitate cu art. 82 Cod de procedură civilă cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru și cheltuielile de judecare a cauzei.

Conform art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Cu privire la cerința de încasare a cheltuielilor de judecată, instanța notează că, la actele cauzei se regăsește bonul de plată a taxei de timbru, în mărime de 200 lei, iar având în vedere faptul că, pârâtul este partea care a pierdut procesul, din contul acestuia urmează a fi compensate cheltuielile suportate de reclamant.

În astfel de circumstanțe, apreciind obiectiv probele administrate în ansamblu şi interconexiunea lor în conformitate cu prevederile art.130 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată concluzionează că acţiunea reclamantului Tipa Aurel împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral, urmează a fi admisă parțial.

În conformitate cu art. art. 236, 238-241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată –

H O T Ă R Ă Ş T E:

Se admite cererea de chemare în judecată depusă de Tipa Aurel împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral, a cheltuielilor de judecată, parțial.

Se constată încălcarea dreptului lui Tipa Aurel la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale în care deține calitatea de parte vătămată.

Se încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Tipa Aurel cu titlu de prejudiciu moral cauzat în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, suma de 50000 (cincizeci mii,00) lei și suma de 200 (două sute,00) lei cu titlu de taxa de timbru.

În rest, cererea de chemare în judecată depusă de Tipa Aurel împotriva Ministerului Justiției al RM, se respinge ca neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de atac în ordine de apel în Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile, de la momentul pronunţării dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru.

Preşedintele şedinţei,
Judecător ***Olga Boțan***

Copia corespunde originalului,

Judecător ***Olga Boțan***